

El columbari de Vila-Rodona

Foto: José Ignacio Latova

Denominació:
Columbari de Vila-rodona

Paratge:
**sobre la primera terrassa
del riu Gaià**

Terme municipal:
Vila-rodona

Comarca:
l'Alt Camp

Estil:
romà

El monument conegut amb el nom de columbari de Vila-rodona es troba al terme del mateix nom, sobre la primera terrassa del riu Gaià a la comarca de l'Alt Camp. Conegut des de fa temps, és un dels edificis de l'època romana més ben conservats de Catalunya, conservació en part deguda a la reutilització de què fou objecte l'edifici en èpoques posteriors ja que fou convertit en masia.

És un edifici exempt de planta rectangular que té forma de temple clàssic (5,80 m per 8,60 m) orientat al N-W, construït bàsicament en *opus caementicium* (obra de pedra) i recobert a l'exterior per un *opus vittatum* (obra d'ornamentació). Actualment queden restes de tres dels quatre murs de tancament, el de capçalera o façana N, que és el més ben conservat ja que pràcticament tenim tot el seu alçat original (5,75 m), i els dos laterals E i W no tan ben conservats però que en conjunt ens donen una idea de l'aspecte que deuria tenir l'edifici. Aquestes restes ens permeten de fer-ne una descripció de les distintes parts.

En alçat es pot observar clarament l'existència d'un pòdium decorat amb arcuacions sostingudes sobre una filada de *bessales* posats de pla, acabat amb una motllura. Internament aquest pòdium no devia estar farcit per un *opus incertum* com és habitual en monuments semblants d'altres parts de l'Imperi Romà, a Síria per exemple, sinó

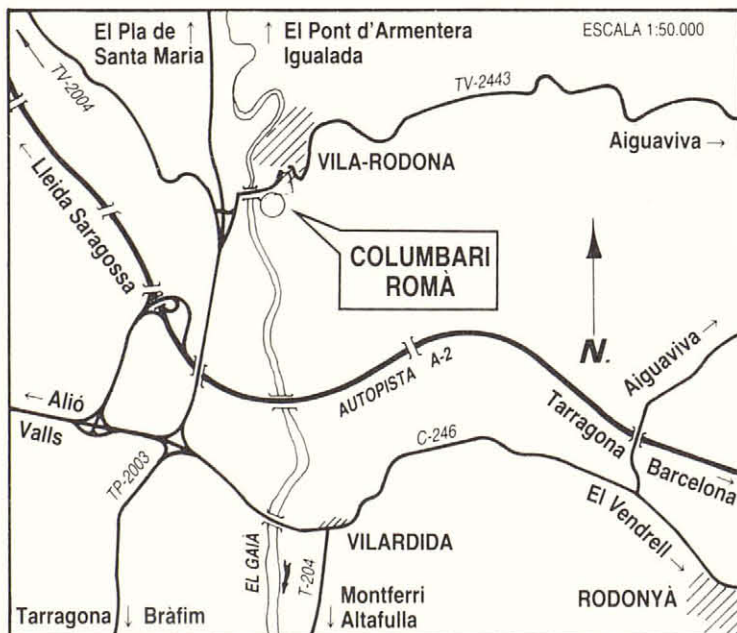

Foto: José Ignacio Lázaro

amb terra, la qual cosa ha fet que no s'hagi conservat, ja que va ésser buidat en el moment de transformar el monument en masia.

Per damunt del pòdium i exteriorment ens trobaríem davant d'un edifici pseudo-perípter amb pilastres llises adossades d'ordre dòric de les quals se'n conserven quatre a cadascun dels paraments laterals i quatre més al mur de capçalera. Les façanes laterals serien acabades a la part superior per una nova motllura. L'obra tal com s'ha dit és un *opus caementicium* folrat per un *opus vittatum* amb grosses juntes de morter que indiquen que les façanes exteriors deurién tenir un acabat constituït per una capa de morter que recobriria el *vittatum* i a la vegada motlluraria les cornises i els capitells.

Desconeixem la façana S. Atès que ha desaparegut totalment en el seu estat original, només la modulació i determinats indicis arqueològics de l'interior de l'edifici —en estudi— ens poden portar a una hipòtesi versemblant de com era quant a volums la part meridional. És més que probable que tinguem un edifici constituït internament per una *cella* i un *pronaos*.

Pel que fa a la coberta, estudis re-

cents encara inèdits, han confirmat l'existència d'una volta impermeabilitzada que, probablement, deuria portar una teulada de *tegulae* i *imbres* a doble vessant.

Interiorment la *cella* —desconeixem detalls del *pronaos*— presenta una planta absidal que no es reflecteix a l'exterior. Sens dubte, el detall que més destaca és la presència a cada mur lateral de tres nínxols per a dipositar-hi possiblement urnes cineràries. A partir de les poques restes que s'han conservat —en aquest moment en estudi— podem pensar que els murs deurién estar pintats al fresc.

S'ha definit l'edifici com a funerari i concretament dedicat a l'enterrament col·lectiu per incineració, relacionat amb un establiment d'hàbitat de caire rural: una villa. Cronològicament, si hem de fer cas a la bibliografia, l'hem de situar en el s. II d.C. Això ho confirmaria el paral·lel més clar que té. Es tracta de l'anomenat temple de *Rediculus* situat a la vall de la Caffarella entre la via *Appia* i la via *Latina* a Roma, o també d'*Annia Regilla*, esposa d'*Herodes Atticus*, per raó de la proximitat de la villa d'aquest personatge mort l'any 150. Això sembla discutible, però el situa correctament a l'època en qüestió. El

monument funerari del temple de *Rediculus*, es presenta com un temple pseudo-perípter de 8 m per 11,50 m sobre podi, precedit d'un pòrtic de quatre columnes avui desaparegut. Creiem però que, pel que fa al monument de Vila-rodona, l'arqueologia pot precisar aquesta data malgrat les poques possibilitats d'excavació que té.

L'edifici de Vila-rodona és realment un monument singular a Catalunya i a la resta de la península Ibèrica on no se'n coneix cap més que reuneixi les característiques del que presentem aquí.

El columbari va ser sotmès a treballs de documentació arqueològica i de consolidació l'any 1982 atès el greu estat que presentava, treballs que foren costejats per la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat. Finalment l'any 1984 s'aprovà un projecte d'excavació, estudi, restauració i adequació del monument costejat per la Generalitat i la Diputació de Tarragona, projecte que en aquests instants es porta a terme.